

Türkiye’de Eğitim Denetimi Alanında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Değerlendirilmesi¹

Arş. Gör. Çağlar KAYA

*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi ABD
caclarkaya@mu.edu.tr*

Maarif Müfettişi Ahmet Şakir YAZICI

*Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi ABD, Doktora Öğrencisi
ahmetsakiryazici@gmail.com*

Öğr. Gör. Kısmet DELİVELİ

*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
İlköğretim Eğitimi Bölümü, Sınıf Öğretmenliği ABD
dkismet@mu.edu.tr*

Doç. Dr. Vural HOŞGÖRÜR

*Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi ABD
vuralhosgorur@mu.edu.tr*

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de eğitim denetimi alanında 1990 yılından 2015 yılına kadar yapılan lisansüstü tezlerin (Yüksek Lisans ve Doktora) değerlendirmesini yapmaktır. Çalışma, yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesine yönelik doküman analizine dayalı nitel bir araştırmadır. Araştırmanın evreni, Türkiye’de eğitim denetimi alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezleridir. Örneklem ise bu tezlerden YÖK Ulusal tez merkezinde erişim izni olan ve “Eğitim-Öğretim” kategorisinde yer alan 177 adet yüksek lisans tezi ve 21 adet doktora tezinden oluşmaktadır. Değerlendirmelerde ölçüt olarak Kırcaali-İftar’ın (2005), Gay ve Airasian’dan (2000) uyarladığı, Sosyal Bilimler Araştırmalarını Değerlendirme Ölçütlerinden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, lisansüstü tezlerin sayıca fazla olduğu üniversiteler Yeditepe, Ankara ve Abant İzzet Baysal Üniversiteleridir. Tezlerde çağdaş denetim ile rehberlik ve geliştirme gibi konuların diğer konulara göre daha yoğun çalışıldığı görülmektedir. Lisansüstü tezlerin geçerlik ve güvenilirliğe ilişkin verilen bilgilerde bazı eksikliklerin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Denetim, Eğitim Yönetimi, Eğitim Denetimi, Lisansüstü Tezler

An Evaluation of Graduate Theses on Educational Supervision in Turkey

Abstract

The purpose of this study is to evaluate graduate theses (Master and Doctoral Theses) on educational supervision field between 1990 and 2015 in Turkey. The study is based on a qualitative review of master and doctoral theses. Graduate theses were found from the Council of Higher Education Thesis Center. For narrowing down the sample from all theses in Turkey, “Education-Instruction” filter was selected for searching theses on educational supervision. According to the search results 177 master theses and 21 doctoral theses on educational supervision were available in full text in the thesis database. The measures for Social Sciences Research (Gay & Airasian, 2000) were used for the study. According to the results, Yeditepe University, Ankara University and Abant İzzet Baysal University have more graduate theses published on educational supervision than other universities in Turkey. Most preferred subjects of graduate theses are contemporary supervision, guidance and development in educational supervision. Finally, some of the researches have some lack of information about validity and reliability of the methods used.

Keywords: Supervision, Educational Administration, Educational Supervision, Graduate Theses.

¹ Bu araştırmanın bir bölümü, 12-14 Kasım 2015 tarihinde Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde gerçekleşen Felsefe, Eğitim ve Bilim Tarihi Sempozyumu’nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Üniversitelerin toplumsal işlevleri arasında, bilimsel araştırma yapmak, bilgi üretmek, bunları yaymak ve yeni buluşlar ortaya çıkarmak gibi çalışmalar yer almaktadır. Üniversitelerdeki lisansüstü eğitim çalışmaları bilimsel bilgi üretimi bakımından önemlidir. Bu bilimsel bilgilerin incelenmesi de incelenen alanda mevcut durumun değerlendirilmesine olanak sağlar.

Bu araştırmanın temelini oluşturan denetim kavramı, “kamu sektöründe veya tüzel kişiliği bulunan kurumlarda yapılmakta olan işlerin mevcut mevzuata (kanun, tüzük, yönetmelik, genelge ve emirlerle) uygun olarak yapılıp yapılmadığının yetkili kişiler tarafından denetlenmesi sürecidir” şeklinde tanımlanmaktadır (Türkyılmaz, 1966). Bu tanıma ek olarak, Taymaz’a (2011) göre denetim, “yapılan çalışmaların daha verimli hale getirilmelerini sağlamak için ilgililere önerilerde bulunmak, kurumlardaki personele çalışmalarında ve yetişmelerinde rehberlik yolu ile yardımda bulunmak gibi geniş bir hizmet alanıdır.” Ayrıca, denetim sırasında meydana gelen disiplin ve yasa dışı olayların soruşturma ve incelemeleri yapılarak sonucun ilgili birimlere bildirilme işi de gerçekleştirilir.

Eğitimde denetim anlayışı, yönetime ilişkin yaklaşım ve kuramlara uygun olarak bir değişim ve gelişim göstermiş, dolayısıyla denetim kuramlarının ortaya koyduğu ilke ve varsayımlara göre farklılaşan bakış açılarına göre denetim tanımları yapılagelmiştir. Bursalıoğlu’na (2002) göre eğitim denetimi, önceden kararlaştırılmış eğitim ve öğretim amaçlarının gerçekleşme derecesini bulmaya yarar. Böylece denetim eğitim sürecinin ne derece başarılı olduğunu ortaya çıkarır. Bu nedenle denetim eğitim sürecinde oldukça önemli bir basamak olarak görülmektedir. Başaran’a (1994) göre eğitim denetimi de, eğitim faaliyetlerinin amacına uygun bir biçimde yürütülmesini sağlamak üzere ilgili mevzuat çerçevesinde izlenip değerlendirilmesi sürecidir. Denetim sayesinde okulların amaçlarına ne düzeyde ulaştığı belirlenir. Okulun işleyişine ilişkin bilgiler elde edilmeden amaçların ne düzeyde gerçekleştirildiği tespit edilemez.

Eğitimde denetimin, örgüt açısından zorunlu olması, örgütün kendi varlığını sürdürmeye kararlı oluşunun doğal bir sonucudur. Bu durum da, örgütün girdilerinin, sürecin ve çıktılarının planlı ve sürekli biçimde kontrol edilmesi ve değerlendirilmesi ile olanaklıdır. Bu olgu, sürekli bir izleme, inceleme, değerlendirme ve geliştirme etkinliğini kapsayan denetimin önem ve zorunluluğunu göstermektedir (Aydın, 2013).

Eğitim denetimi alanında yapılan bilimsel araştırmalar, etkili denetim politikaları oluşturma ve uygulamada karşılaşılan problemlere çözüm üretmede önemli bir kaynaktır. Bilimsel bilginin üretilip paylaşıldığı, merkezler üniversitelerdir. Bilgi üretme ve aktarma, gibi özellikleri ile üniversiteler toplumu etkileme gücüne sahiptirler. Üniversitelerin ürettiği yeni bilgiler, gerçek hayatın tüm aşamalarında etkili olabilir. Bu kurumlarda lisansüstü eğitim bilimsel bilgiyi üretmesi, paylaşması açısından önemli görülmektedir. Lisansüstü eğitiminin en önemli amacı bilimin gelişmesi için araştırmalar yapmak ve kamuoyu ile paylaşmak olarak söylenebilir.

Bu çalışmanın temelinde, Türkiye’de eğitim denetimi alanında üretilen lisansüstü tezlerde, gereken eğitim politikalarını oluşturabilmek için ne derece bilimsel bilgi üretilip üretilmediğinin incelenmesi vardır. Son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığının eğitim denetimi politikasında sık sık değişikliklere gittiği, hatta bu değişikliklerde eğitim denetiminin etkisizleştirildiği gibi söylemlerin eğitim topluluğunda konuşulabildiği görülmektedir. Bunun bir nedeni olarak, eğitim denetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin eğitim denetiminde oluşturulan politikaları oluşturma süreçlerini etkileme düzeylerinin sınırlı kalması düşünülebilir. Başka bir deyişle kuram ve uygulama arasındaki açıklık, eğitim denetimi alanında da görülebilmektedir.

Bu nedenle bu çalışmanın temel amaçlarından biri de Milli Eğitim Bakanlığının eğitim denetimi politikalarını geliştirmesine ve değiştirmesine bilimsel olarak katkıda bulunabilecek olan, eğitim denetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin irdelenmesidir. Bu nedenle üniversitelerin yüksek lisans ve doktora düzeyindeki eğitim denetimi programlarının nitelik açısından incelenmesi önem taşımaktadır. Çünkü bu tür araştırmaların sonuçlarının ve araştırmalar sonucunda ortaya konan önerilerin Milli Eğitim Bakanlığının denetim politikalarına yön verebileceği düşünülmektedir.

Alan yazına bakıldığında bir bilim alanına yönelik üretilen lisansüstü tezlerin incelendiği çalışmaların oldukça fazla olduğu görülebilir. Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi (EYTPE) alanındaki lisansüstü tezleri inceleyen araştırmalarla (Aydın ve Uysal, 2014; Erol ve Tüzel, 2012; Karadağ, 2009; Polat, 2010; Tatık ve Doğan, 2014; Uysal, 2013; Üstüner ve Cömert) birlikte özellikle eğitim denetimi alanında üretilen lisansüstü tezleri inceleyen araştırmalar da (Aküzüm, 2012; Altınkurt, Demir, Akbaba ve Erol, 2010; Ergün, Recepoğlu, Küçük ve Oğuz, 2014; Kanar, 2004) bulunmaktadır. Görüldüğü gibi eğitim denetimi alanında üretilen tezleri inceleyerek, mevcut durumu aydınlatmak ve ileride yapılacak çalışmalara ışık tutmak amacıyla (Aydın ve Uysal, 2014) yapılan bazı araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmada da Türkiye’de eğitim denetimi alanında yapılan araştırmaların genel bir değerlendirmesini yapmak amaçlanmıştır.

Altınkurt vd.’ye (2010) göre özellikle son yıllarda, lisansüstü öğretim programlarında hazırlanan tez çalışmalarında nicel bir artış görülmektedir. Ancak nicel boyutta yaşanan artışın nitel olarak da değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü bu çalışmalarda elde edilen bilgi ve bulgular, ancak belirli bir nitelik düzeyine ulaştığında kullanılabilir. Üstüner ve Cömert’e (2008) göre EYTPE Bilim dalında çalışan akademisyenlerin alanda yapılan çalışmalar hakkında zaman zaman öz değerlendirme yapmaları EYTPE Bilim dalının belirlenen amaçlar doğrultusunda işlemesine katkı sağlar. Bu düşünceden hareketle, Türkiye’de eğitim denetimi alanında 1990 yılından 2015 yılına kadar yapılan lisansüstü tezlerin (Yüksek lisans ve doktora) bir değerlendirmesini yapmak amacıyla planlanan bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
2. Lisansüstü tezlerin düzey, tür ve tarihlerine göre dağılımı nasıldır?
3. Lisansüstü tezlere danışmanlık yapan öğretim üyelerinin unvanlarına göre dağılımı nasıldır?
4. Lisansüstü tezlerde üzerinde çalışılan konular, çalışma alanları, çalışma konusu olan eleman ve çalışma grupları nelerdir?
5. Lisansüstü tezlerin başlıkları nasıl ifade edilmiştir?
6. Lisansüstü tezlerin amaçları ve alt amaçları nasıl ifade edilmiştir?
7. Lisansüstü tezlerin belirlenen model/desen, yöntem, örneklem/çalışma grubu, veri toplama aracı, geçerlik ve güvenilirliğe ilişkin bilgi ve veri çözümleme tekniğine göre dağılımı nasıldır?
8. Tezlerin sonuç ve önerileri arasındaki ilişki nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

1990 ile 2015 yılları arasında tamamlanan ve YÖK Ulusal Tez Merkezinde erişime açık olan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesine yönelik olan bu çalışma, tarama modelinde tasarlanmış betimsel bir araştırmadır. Bu doğrultuda araştırma, nitel veri toplama yöntemlerinden doküman analizine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek’e (2011) göre doküman analizi araştırılması hedeflenen olgulara yönelik bilgi içeren materyallerin analizini kapsar. Bu yöntem, nitel araştırmalarda hem tek başına hem diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanılabilir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de eğitim denetimi alanında yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Çalışma kümesi ise bu tezlerden YÖK Ulusal Tez Merkezinde erişim izni olan tezlerden oluşturulmuştur. Bu doğrultuda eğitim denetimi alanında ve “Eğitim-Öğretim” kategorisinde yer alan 177 adet yüksek lisans tezi ve 21 adet doktora tezi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada incelenen tezler YÖK Ulusal Tez Merkezinin internet sayfasından ulaşılmıştır. Tezlerin incelemeye alınabilmesi için erişim izni olan tezler üzerinden araştırma yapılmıştır. Tezler internet sayfasında taranırken “Eğitim-Öğretim” kategorisi altında “denetim”, “teftiş”, “müfettiş”, “denetmen” ve “denetçi” anahtar kelimeleri kullanılmıştır. İlk aşamada ulaşılan 203 adet lisansüstü tezin incelenmesinin ardından 5 adet tezin eğitim denetimi kapsamında ele alınamayacağına karar verilmiştir. Sonuç olarak eğitim denetimi alanı ile ilgili olarak, 177 adet yüksek lisans ve 21 adet doktora tezi olmak üzere, toplam 198 adet tez araştırma kapsamına alınmıştır.

Belirlenen lisansüstü tezlerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılırken, elde edilen verilerin sunulmasında betimsel istatistikler (frekans ve yüzde) kullanılmıştır. Değerlendirmelerde ölçüt olarak Kırcaali İftar'ın (2005), Gay ve Airasian'dan (2000) uyarladığı, “Sosyal Bilimler Araştırmalarının Değerlendirme Ölçütleri”nden yararlanılmıştır. Ağaoğlu, Ceylan, Kesim, Madden ve Altınkurt (2005) tarafından da okul yönetimi ile ilgili lisansüstü tezlerin incelenmesi konulu araştırmada kullanılan ölçütler, araştırmanın amaçlarının oluşturulmasında ve bulguların sunulmasında temel oluşturan ölçütlerdir. Değerlendirmede esas alınan ölçütlere göre yüksek lisans ve doktora tezleri araştırmacılar tarafından ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Veri girişinde güvenilirliği artırmak amacı ile değerlendirmede görüş farklılıklarının ortaya çıktığı araştırmalar, araştırmacılar tarafından tartışmaya açılmıştır. Bu tartışmanın ardından görüş birliğine varılan tezler incelemeye alınmıştır. Ayrıca, tezlerin incelenmesi sırasında da karşılaşılan benzer durumlar araştırmacılar tarafından tartışılarak üzerinde görüş birliğine varılan konularda değerlendirmeler yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın alt amaçları doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Eğitim denetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin üniversite, tür, tarih, düzey, danışman unvanları, araştırma konusu, araştırma başlığı, amaç, alt amaçlar, yöntem (araştırma modeli, evren-örneklem, veri toplama aracı-tekniği ve çözümleme tekniği), sonuç ve öneriler başlıkları altında incelenmesi sonucunda elde edilen bulgulara sırasıyla yer verilmiştir. Aşağıda lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımını gösteren Tablo 1 yer almaktadır.

Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

*Tablo 1. Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı**

Üniversite Adı	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi Sayısı	n	%
Yeditepe Üniversitesi	19	-	19	9.59
Ankara Üniversitesi	13	5	18	9.10
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	12	1	13	6.60
Dokuz Eylül Üniversitesi	9	3	12	6.10
Hacettepe Üniversitesi	8	2	10	5.05
Gazi Üniversitesi	8	1	9	4.54
Cumhuriyet Üniversitesi	8	-	8	4.05
Fırat Üniversitesi	7	1	8	4.05
Kırıkkale Üniversitesi	8	-	8	4.05
Marmara Üniversitesi	5	2	7	3.50
Selçuk Üniversitesi	6	1	7	3.50
Maltepe Üniversitesi	6	-	6	3.05
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	6	-	6	3.05
Akdeniz Üniversitesi	5	-	5	2.53
İnönü Üniversitesi	3	2	5	2.53
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	5	-	5	2.53
Dicle Üniversitesi	4	-	4	2.02
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	4	-	4	2.02
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	3	1	4	2.02

Tablo 1. Devam

Yıldız Teknik Üniversitesi	4	-	4	2.02
Gaziantep Üniversitesi	3	-	3	1.51
Sakarya Üniversitesi	3	-	3	1.51
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	3	-	3	1.51
Adnan Menderes Üniversitesi	2	-	2	1.01
Anadolu Üniversitesi	2	-	2	1.01
Fatih Üniversitesi	2	-	2	1.01
Harran Üniversitesi	2	-	2	1.01
Niğde Üniversitesi	2	-	2	1.01
Orta Doğu Teknik Üniversitesi	1	1	2	1.01
Pamukkale Üniversitesi	2	-	2	1.01

*Toplamda 1 adet lisansüstü tezin bulunduğu üniversitelere tabloda yer verilmemiştir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi 1990-2015 yılları arasında eğitim denetimi alanında araştırmacılar tarafından ulaşılabilen tezler arasında en fazla lisansüstü tezi bünyesinde barındıran üniversite Yeditepe Üniversitesidir (%9.59). Ankara Üniversitesinde de (%9.10) bu sayıya yakın lisansüstü tez yapılmıştır. Bu üniversitelerin ardından Abant İzzet Baysal Üniversitesi (%6.60) ve Dokuz Eylül Üniversitesi (%6.10) gelmektedir. Tablo 1’de yer verilmeyen 1 adet lisansüstü tezin bulunduğu üniversiteler; Ahi Evren Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Kastamonu Üniversitesi, Mevlana Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Okan Üniversitesi ve Trakya üniversitesi olarak belirlenmiştir. Atatürk Üniversitesi dışındaki tüm lisansüstü tezler yüksek lisans tezidir. Bu tablonun ardından lisansüstü tezlerin düzey, tür ve tarihlerine göre dağılımlarının yer aldığı Tablo 2 sunulmuştur.

Lisansüstü Tezlerin Düzey, Tür ve Tarihlerine Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Tablo 2. Lisansüstü tezlerin düzey, tür ve tarihlerine göre dağılımı

		n	%
Tez Düzeyi	Yüksek lisans tezi	177	89.40
	Doktora tezi	21	10.60
Tez Türü	Betimsel	195	98.49
	Kuramsal	3	1.51
Tez Tarihi	1990-1995	2	1.01
	1996-2000	18	9.10
	2001-2005	25	12.62
	2006-2010	97	48.99
	2011-2015	56	28.28

Tablo 2’den anlaşılacağı üzere 1990-2015 yılları arasında eğitim denetimi alanında yapılmış yüksek lisans tez sayısı (n=177/%89.40) doktora tez sayısından (n=21/%10.60) fazladır. Adı geçen tezlerin 195’i (%98.49) betimsel olarak sınıflandırılırken, 3 (%1.51) lisansüstü tez kuramsal olarak belirtilmektedir. Son olarak tezlerin tarihi incelendiğinde, 1990-1995 yılları arasında 2 (%1.01), 1996-2000 yılları arasında 18 (%9.10), 2001-2005 yılları arasında 25 (%12.62), 2006-2010 yılları arasında 97 (%48.99) ve 2011-2015 yılları arasında 56 (%28.28) lisansüstü tezin olduğu görülmektedir. Aşağıda lisansüstü tezlere danışmanlık yapan öğretim üyelerinin unvanlarına göre dağılımını gösteren Tablo 3’e yer verilmiştir.

Lisansüstü Tezlere Danışmanlık Yapan Öğretim Üyelerinin Unvanlarına Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Tablo 3. Lisansüstü tezlere danışmanlık yapan öğretim üyelerinin unvanları

		n	%
Yüksek Lisans	Yardımcı Doçent	99	55.94
	Profesör	52	29.38
	Doçent	19	10.74
	Doktor	5	2.82
	Profesör ve Doçent*	1	0.56
	Profesör ve Yardımcı Doçent*	1	0.56
Doktora	Profesör	12	57.15
	Doçent	4	19.04
	Yardımcı Doçent	5	23.81

*Belirtilen tezler çift danışman ile yürütülmüştür.

Tablo 3'te yer alan veriler incelendiğinde, 1990-2015 yılları arasında eğitim denetimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinin en çok yardımcı doçentler (%55.94) ve profesörler (%29.38) tarafından yönetildiği görülmektedir. Doçentlerin (%10.74) danışmanlık yaptığı lisansüstü tez sayısı daha azdır. Doktora tezlerine bakıldığında ise en çok profesörler (%57.15) tarafından danışmanlık yapıldığı görülmektedir. Tablo 4'te lisansüstü tezlerin konularına göre dağılımlarına ilişkin verilere yer verilmiştir.

Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Tablo 4. Lisansüstü tezlerin konularına göre dağılım

		n	%
Araştırılan Konular	Çağdaş Denetim	30	15.16
	Rehberlik ve Geliştirme	28	14.15
	Denetim Sistemi ve Genel Denetim	26	13.14
	Müfettişlerin Yeterlikleri	22	11.12
	Denetimde Sorunlar	15	7.58
	Ders Denetimi	15	7.58
	Karşılaştırmalı Çalışmalar	11	5.56
	Müfettişlerin Görüşleri	9	4.54
	Müfettişlerin Rol ve Görevleri	8	4.05
	Kurum Denetimi	7	3.50
	Denetimde Etik	5	2.53
	Denetim Çalışmalarının Analizi	4	2.02
	Denetimde Soruşturma	4	2.02
	Yönetici Denetimi	4	2.02
	Denetimde Araştırma	3	1.51
	Müfettiş Yetiştirme	3	1.51
	Müfettişlerin Geliştirilmesi	2	1.01
	Denetim Tarihi	1	0.50
	Biyografi	1	0.50
	Çalışma Alanı	İlköğretim	129
İlköğretim ve Ortaöğretim		34	17.18
İlkokul, Ortaokul ve Lise		8	4.05
Ortaöğretim		6	3.05
Yükseköğretim		4	2.02
Okul Öncesi		3	1.51
İlkokul		3	1.51
İlkokul ve Ortaokul		3	1.51
Ortaokul		3	1.51
MEB		3	1.51
Okul Öncesi, İlkokul ve Ortaokul		1	0.50
Ortaokul ve Lise		1	0.50

Tablo 4. Devam

Çalışma Konusu Olan Eleman			
	İlköğretim Müfettişleri	109	55.07
	Genel (Müfettişlik Mesleği)	63	31.83
	Okul Müdürleri	14	7.07
	İlköğretim ve Bakanlık Müfettişleri	7	3.50
	Bakanlık Müfettişleri	5	2.53
	Öğretmen	60	30.30
	Müfettiş	40	20.20
	Müfettiş, Yönetici ve Öğretmen	22	11.12
	Müfettiş ve Öğretmen	20	10.10
	Yönetici ve Öğretmen	18	9.10
Çalışma Grubu	Çalışma Grubu Yok	17	8.58
	Yönetici	10	5.05
	Müfettiş ve Yönetici	8	4.05
	Öğretmen ve Öğrenci	1	0.50
	Öğretmen, Öğrenci ve Veli	1	0.50
	Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci	1	0.50

Tablo 4 incelendiğinde 1990-2015 yılları arasında eğitim denetimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin en çok “Çağdaş Denetim (%15.16)”, “Rehberlik ve Geliştirme (%14.15)”, “Denetim Sistemi ve Genel Denetim (%13.14)” ve “Müfettişlerin Yeterlilikleri (%11.12)” konularına yoğunlaştığı görülmektedir. Tezlerin hangi denetim alanını ele aldığına ilişkin verilere göre, ilköğretim (%65.15) kademesi en çok incelenen denetim alanı olmuştur. İlköğretim ve ortaöğretim (%17.18) kademelerini birlikte inceleyen lisansüstü tezlerde sayıca fazladır. Lisansüstü tezlerde hangi müfettişlerin ele alındığına bakıldığında ise, en çok ilköğretim müfettişlerinin (%55.07) üzerine araştırma yapıldığı görülmektedir. Ardından genel olarak eğitim denetimi sistemi içinde yer alan tüm müfettişleri (%31.83) inceleyen çalışmalar bulunmaktadır. Son olarak lisansüstü tezlerin çalışma grupları en çok öğretmenler (%30.30) ve müfettişler (%20.20) olmuştur. Müfettiş, yönetici ve öğretmen (%11.12) ile müfettiş ve öğretmenleri (%10.10) birlikte ele alan lisansüstü çalışmalar da bulunmaktadır. Tablo 5’te lisansüstü tezlerin araştırma başlıklarına göre incelenmesi sonucu elde edilen bulgular sunulmuştur.

Lisansüstü Tezlerin Başlıklarına İlişkin Bulgular

Tablo 5. Lisansüstü tezlerin araştırma başlığına ilişkin veriler

Araştırma Başlığı		n (Yük. Lis.)	%	n (Doktora)	%
Araştırma başlığında amaç kısaca	İfade edilmiş	169	95.48	21	100
	İfade edilmemiş	8	4.52	0	0
Araştırma başlığında değişkenler ya da kategorileri	Belirtilmiş	121	68.36	9	42.86
	Belirtilmemiş	56	31.64	12	57.14
Araştırma başlığında gereksiz terim ya da deyimden	Kaçınılmış	159	89.83	20	95.24
	Kaçınılmamış	18	10.17	1	4.76

Tablo 5’e göre 1990-2015 yılları arasında eğitim denetimi alanında yapılmış yüksek lisans tezlerinin çoğunda araştırma başlığında amaç kısaca ifade edilmiştir (n=169/%95.48). Doktora tezlerinin ise tamamının araştırma başlığında amaç kısaca yer almaktadır (n=21). Öte yandan yüksek lisans tezlerinin 121’nin (%68.36) araştırma başlığında değişkenler ya da kategoriler belirtilirken, 56’sının (%31.64) araştırma başlığında değişken ya da kategori belirtilmemiştir. Doktora tezlerinin araştırma başlığında %42.86 (n=9) oranında değişken ya da kategoriler yer alırken, %57.14’ünde (n=12) değişken ya da kategoriler belirtilmemiştir. Son olarak araştırma başlığında gereksiz terim ya da deyimden kaçınan yüksek lisans (n=159/%89.83) ve doktora (n=12/%57.14) tezlerinin çoğunlukta

olduğu görülmektedir. Aşağıda yer alan Tablo 6'da lisansüstü tezlerin amaçlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Lisansüstü Tezlerin Amaçlarına ve Alt Amaçlarına İlişkin Bulgular

Tablo 6. Lisansüstü tezlerin amacına ilişkin veriler

Amaç		n (Yük. Lis.)	%	n (Doktora)	%
Araştırmanın amacı	Belirtilmiş	176	99.43	20	95.24
	Belirtilmemiş	1	0.57	1	4.76
Amaç ifadesi değişkenleri	Yansıtıyor	166	94.32	19	95.00
	Yansıtıyor	10	5.68	1	5.00
Alt Amaçlar					
Araştırmanın alt amacı	Var	164	92.65	20	95.24
	Yok	13	7.35	1	4.76
Alt amaçlar amaçla	İlişkili	160	97.56	20	100.00
	İlişkili Değil	4	2.44	-	-
Her bir alt amaç, konunun bir boyutunu	Ele alıyor	149	90.85	19	95.00
	Ele almıyor	15	9.15	1	5.00

1990-2015 yılları arasında eğitim denetimi alanında yapılan yüksek lisans (n=176/%99.43) ve doktora tezlerinin (n=20/%95.23) neredeyse tamamında araştırmanın amacı belirtilmiştir. Bu amaçların araştırmanın değişkenlerini yansıtırma oranı ise yüksek lisans tezlerinde %94.32 (n=10), doktora tezlerinde %95 (n=19) olarak görülmektedir. Diğer yandan yüksek lisans tezlerinin %92.65'i (n=13) alt amaçlara sahipken, doktora tezlerinde bu oran %95.23'tür (n=20). Bu alt amaçların yüksek lisans tezlerinde %97.56'sı (n=160) araştırmanın genel amacı ile ilişkilidir. Doktora da ise tamamı (n=20) araştırmanın genel amacı ile ilişkilidir. Alt amaçların her birinin araştırma konusunun bir boyutunu ele almasına ilişkin verilere bakıldığında ise bu oranın yüksek lisans tezlerinde %90.85 (n=145), doktora tezlerinde ise %95 (n=19) olduğu görülmektedir. Lisansüstü tezlerin yöntemine ilişkin bulguların yer aldığı Tablo 7 aşağıda sunulmuştur.

Lisansüstü Tezlerin Yöntemine İlişkin Bulgular

Tablo 7. Lisansüstü tezlerin yöntemine ilişkin veriler

Araştırma Yöntemi		n (Yük. Lis.)	%	n (Doktora)	%
Araştırmanın modeli	Belirtilmiş	175	98.87	20	95.24
	Belirtilmemiş	2	1.13	1	4.76
Kullanılan verilere göre araştırma	Nitel	136	76.84	14	66.66
	Nitel	33	18.64	5	23.80
	Nitel ve Nitel (Karma)	8	4.52	2	9.54
Araştırmada kullanılan veri toplama tekniği ve araçları	Anket/Ölçek	137	77.40	13	61.90
	Doküman	17	9.60	3	14.29
	Görüşme	15	8.48	-	-
	Anket/Ölçek ve Görüşme	8	4.52	1	4.76
	Doküman ve Görüşme	-	-	3	14.29
	Anket/Ölçek, Görüşme ve Doküman	-	-	1	4.76
Evren					
Araştırmanın evreni	Belirtilmiş	154	87.00	17	80.95
	Evren üzerinde çalışılmamış	23	13.00	4	19.05

Tablo 7. Devam					
Örneklem					
Araştırmanın örnekleme	Belirtilmiş	143	80.80	17	80.95
	Örneklem üzerinde çalışılmamış	33	18.64	3	14.29
	Belirtilmemiş	1	0.56	1	4.76
Geçerlik ve Güvenirlilik					
Araştırmada geçerliğe ilişkin bilgi	Verilmiş	120	67.80	15	71.43
	Verilmemiş	41	23.16	6	28.57
	Geçerlik gerektirecek bir ölçme aracı kullanılmamış	16	9.04	-	-
Araştırmada güvenirliliğe ilişkin bilgi	Verilmiş	130	73.45	15	71.43
	Verilmemiş	31	17.51	6	28.57
	Güvenirlilik gerektirecek bir ölçme aracı kullanılmamış	16	9.04	-	-
Çözümleme Tekniği					
Araştırmada kullanılan çözümleme tekniki	Parametrik	113	63.85	8	38.10
	İstatistik kullanılmamış	33	18.64	5	23.81
	Parametrik Olmayan	10	5.65	5	23.81
	Parametrik ve Parametrik Olmayan	10	5.65	2	9.52
	Belirtilmemiş ama araştırmadan çıkartılabiliyor (Parametrik)	8	4.52	1	4.76
	Belirtilmemiş ama araştırmadan çıkartılabiliyor (Parametrik Olmayan)	2	1.13	-	-
	Belirtilmemiş	1	0.56	-	-

Tablo 7 incelendiğinde, 1990-2015 yılları arasında eğitim denetimi alanında yapılmış yüksek lisans tezlerinin araştırma modellerinin %98.87 (n=175) oranında belirtildiği görülmektedir. Doktorada bu oran %95.23'tür (n=20). Araştırmaların büyük bir çoğunluğunun nicel araştırma yöntemi (n=136/%75.77 ve n=14/%66.66) kullanılarak gerçekleştirildiği de göze çarpmaktadır. Yüksek lisans tezlerinin %77.40'ında (n=137) veri toplama aracı olarak anket ya da ölçek kullanılmıştır. Doktora tezlerinde anket/ölçek kullanma oranı %61.90'dır (n=13). Evren üzerinde çalışan araştırmaların tamamında evren belirtilirken (n=154/%87 ve n=80.95), evren üzerinde çalışılmamış lisansüstü tezler de (n=23/%13 ve n=4/%19.05) yer almaktadır. Yüksek lisans tezlerinin %80.80'inde (n=143) ve doktora tezlerinin %80.95'inde (n=17) örneklem belirtilmiştir. Verilerin toplanmasında geçerliğe ilişkin bilgi veren lisansüstü tezler çoğunlukta (n=120/%67.80 ve n=15/%71.43) olsa da, 41 adet yüksek lisans tezi (%24.24) ve 6 adet doktora tezinde (%28.57) geçerliğe ilişkin bilgi verilmemiştir. Bununla birlikte güvenirliliğe ilişkin bilgi veren yüksek lisans tezi sayısı 130 (%73.45) iken, doktora tezi sayısı 15'tir (%71.43). Güvenirliliğe ilişkin bilgi vermeyen yüksek lisans tez sayısı da 31 (%17.51) olarak belirlenmiştir. Son olarak lisansüstü tezlerde elde edilen verilerin çözümlenmesinde en çok parametrik (n=113/%63.85 ve n=8/%38.10) çözümleme teknikleri kullanılmaktadır. Öte yandan toplam 38 adet nitel araştırmada (%19.18) verilerin çözümlenmesi için istatistik kullanılmamıştır. Araştırmanın son bulgularının yer aldığı Tablo 8'de lisansüstü tezlerin sonuç ve önerilerine ilişkin veriler yer almaktadır.

Lisansüstü Tezlerin Sonuç ve Önerilerine İlişkin Bulgular

Tablo 8. Lisansüstü tezlerin sonuç ve önerilerine ilişkin veriler

Sonuçlar		n (Yük. Lis.)	%	n (Doktora)	%
Araştırmanın sonuç bölümü	Var	177	100.0	21	100.00
Araştırma sonuçları amaçlarla	Örtüşüyor	173	97.74	21	100.00
	Örtüşmüyor	4	2.26	-	-

Tablo 8. Devam

Öneriler					
Araştırmanın öneriler bölümü	Var	175	98.87	20	95.24
	Yok	2	1.13	1	4.76
Araştırma önerileri sonuçlarla	Örtüşüyor	153	87.43	19	95.00
	Örtüşmüyor	22	12.57	1	5.00
Uygulamaya yönelik önerilerde	Bulunulmuş	171	97.71	20	100.00
	Bulunulmamış	4	2.29	-	-
Araştırmacılara yönelik önerilerde	Bulunulmuş	148	84.57	12	60.00
	Bulunulmamış	27	15.43	8	40.00

Tablo 8'e bakıldığında 1990-2015 yılları arasında eğitim denetimi alanında yapılan tüm lisansüstü tezlerde (n=198) sonuç bölümünün yer aldığı görülmektedir. Doktora tezlerinde bu sonuç bölümlerinin tamamı (n=21) araştırma amaçlarıyla örtüşürken, yüksek lisansta %97.74'lük bir oranla sonuçlar (n=173) araştırmanın amaçlarıyla örtüşmektedir. Bununla birlikte araştırmaların öneriler bölümünün çoğunlukla (n=175/%98.87 ve n=20/%95.23) bulunduğu görülmektedir. Önerilerin sonuçlarla örtüşme oranı yüksek lisansta %87.43, doktora da %95 olarak belirlenmiştir. Uygulamaya yönelik öneriler hem yüksek lisans (n=191/%97.95) hem de doktora da (n=100/%100) sayıca fazla iken, araştırmacılara yönelik önerilere daha az (n=27/%15.43 ve n=8/%40) yer verilmiştir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu araştırmada 1990 ve 2015 yılları arasında eğitim denetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ulaşılabilen tezler üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir. Tezlerin incelenmesi sonucu ulaşılan sonuçlara aşağıda değinilmiştir.

Lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımına bakıldığında Yeditepe Üniversitesinin en üst sırada olduğu görülmektedir. Yeditepe Üniversitesinin ardından Ankara Üniversitesi en çok lisansüstü tez çıkaran üniversite olarak görülmektedir. Aküzüm (2012), Altınkurt vd. (2010) eğitim denetimi lisansüstü tezleri üzerine yaptıkları çalışmada da Ankara Üniversitesi en fazla tez üreten üniversite olarak görülmektedir. Sadece Ergün vd.'nin (2014) yapmış olduğu araştırmada Gazi Üniversitesi eğitim denetimi alanında en çok tezin bulunduğu üniversitedir. Eğitim denetiminde lisansüstü tezlerde Gazi Üniversitesinin ardından yine Ankara Üniversitesi gelmektedir.

Görüldüğü gibi eğitim denetimi alanında Yeditepe Üniversitesi son yıllarda tez sayısında bir artış göstermiştir. Ankara Üniversitesi ise halen eğitim denetiminde yapılan doktora tezi sayısında en üst sırada yer almaktadır. Bazı araştırmalarda da (Aydın ve Uysal, 2014; Uysal 2013) Ankara Üniversitesi en çok doktora tezinin üretildiği üniversitedir. Burada Ankara Üniversitesinde ilk eğitim fakültesine sahip olması ve bu köklü fakültenin 1982 yılından bu yana Eğitim Bilimleri Fakültesi olarak hizmet vermesi bir etken olarak düşünülebilir (AÜEBF, 2016).

Eğitim denetimi alanında yüksek lisans tezi doktora tezine oranla oldukça fazladır. Bu bulguyu destekler nitelikte Aküzüm (2012), Altınkurt vd. (2010), Ergün vd. (2014) ve Kanar da (2004) eğitim denetimi alanında lisansüstü tezlerin çoğunluğunun yüksek lisans tezi olduğunu belirtmektedir. Eğitim denetimi alanında doktora programlarının yüksek lisans programlarına oranla az olmasının bu durumu yarattığı söylenebilir.

Lisansüstü tezlerin türlerine bakıldığında ise betimsel tezlerin büyük oranda fazla olduğu görülebilir. Burada kuramsal tezlerin eğitim denetiminde tercih edilmediği görülmektedir. Bazı araştırmalar da (Aküzüm, 2012; Altınkurt vd., 2010; Aydın ve Uysal, 2014; Erol ve Tüzel, 2012; Polat, 2010; Uysal, 2013) lisansüstü tezlerde betimsel tezlerin deneysel ve kuramsal tezlere oranla daha çok tercih edildiğini belirtmektedir. Bununla birlikte lisansüstü tezlerin 2006-2010 yılları arasında diğer yıllara oranla sayıca fazla olduğu görülmektedir. Bu bulgunun da alan yazında ulaşılan araştırmalarla

(Aküzüm, 2012; Altınkurt vd., 2010; Aydın ve Uysal, 2014; Ergün vd., 2014) benzerlik gösterdiği belirlenmiştir. Hatta Karadağ'ın (2009) yapmış olduğu çalışmada, eğitim bilimleri alanında 2005-2007 yılları arasında yapılmış doktora tezlerinden incelemeye alınan tezlerin oranı %93'tür. Bu yıllarda eğitim yönetimine olan eğilimlerin artmasının bu sonucu doğurduğu söylenebilir. Türkiye'de özellikle 2000'li yıllardan sonra eğitim denetimi alanında yapılan çalışmalarda fark edilir bir artış gerçekleşmiştir.

Eğitim denetiminde yüksek lisans tezlerinin en çok yardımcı doçentler tarafından yönetildiği görülmektedir. Ergün vd. (2014) ile Üstüner ve Cömert'in (2008) araştırmaları bu bulguyu destekler niteliktedir. Eğitim denetimi alanında yardımcı doçent sayısının profesörlerden fazla olması nedeniyle böyle bir durum ortaya çıkmış olabilir. Doktora tezlerinde ise yardımcı doçentlerin oranı düşerken profesörlerin oranının arttığı gözlemlenmektedir. Alan yazında da (Karadağ, 2009) doktora tezlerinde profesörlerin danışmanlık yaptığı tez sayısının daha fazla olduğunu görmek mümkündür.

Lisansüstü tezlerin üzerinde durduğu konulara bakıldığında ise "Çağdaş Denetim", "Rehberlik ve Geliştirme" gibi konuların en çok çalışılan konular olduğu görülmektedir. Altınkurt vd.'ye (2010) göre ders denetimi ve denetçi yeterlikleri gibi konularla birlikte, rehberlik ve geliştirme eğitim denetiminde en çok araştırılan konular arasındadır. Çağdaş denetim o yıllarda daha az araştırılan bir konu gibi görünmektedir. Bu noktada eğitim denetimi alanında çağdaş yaklaşım arayışlarının olduğu ve eğitim denetiminde yapılan değişikliklerin üniversitelerce de takip edildiği gibi bir kaniya varılabilir. Eğitim denetiminde çağdaş denetimin merak uyandıran bir özelliğinin olduğunu söylemek mümkündür. Ancak araştırmanın bulguları doğrultusunda, eğitim denetimi alanında araştırmacıların benzer konulara eğildikleri ve bu nedenle farklı konu başlıklarına pek yönelmedikleri sonucuna varılmıştır. Burada Aydın ve Uysal (2014) ile Uysal da (2013), Türkiye'de EYTPE Bilim dalında konu açısından özgün araştırmaların sınırlı olduğunu belirtmektedir.

Lisansüstü tezlerde çalışma alanı olarak genellikle ilköğretimin tercih edildiği görülmektedir. Tatık ve Doğan'a (2014) göre Marmara Üniversitesi EYTPE Bilim dalındaki yüksek lisans tezlerinin %40'a yakını ilköğretimde uygulanırken, Polat'a göre (2010) EYTPE alanındaki tüm lisansüstü tezlerin yaklaşık %41'i ilköğretimde yapılmaktadır. Altınkurt vd.'ye (2010) göre ise eğitim denetimi alanında ilköğretimi çalışma alanı olarak belirleyenlerin oranı %89 civarındadır. Bu durum ilköğretimin sorunlarıyla daha çok ilgilenildiğine ilişkin bir algı yaratsa da, ilköğretim müfettişlerine ulaşmanın diğer müfettiş türlerine ulaşmaktan daha rahat olduğu çıkarımının yapılmasına da yol açabilir. İncelenen tezlerin bir kısmı da, ilköğretim ve ortaöğretimi birlikte ele almaktadır. Burada eğitim denetimini daha bütüncül ele alan çalışma sayısının az olduğu sonucuna varılabilir.

Eğitim denetiminin aktif rol sahibi kişileri müfettişler olmasına rağmen, denetim araştırmaları öğretmenler üzerine daha çok yoğunlaşmıştır. EYTPE Bilim dalında ve eğitim denetimi alanında yapılan araştırmaların çoğunlukla öğretmenler aracılığıyla yapıldığını gösteren araştırmalar (Aküzüm, 2012; Polat, 2010; Tatık ve Doğan, 2014) bulunmaktadır. Ancak bu bulgunun aksine, eğitim denetimi alanında daha çok müfettişler aracılığıyla lisansüstü tezlerin yapıldığını belirtenler de mevcuttur (Altınkurt vd., 2010). Öğretmenlerin kolay ulaşılabilir örneklem olması bunun nedenlerinden biri olabilir. Öte yandan müfettişlerin görevleri gereği sürekli hareket halinde olmaları onlara ulaşmayı biraz daha zor hale getirebilmektedir. Bu nedenle müfettişlerin çalışma grubu olarak daha az tercih edildiği söylenebilir. Aynı zamanda lisansüstü tezlerin çoğunlukla nicel yöntem kullanılan betimsel çalışmalar olması ve nitel yöntemin kullanıldığı araştırmaların az olması gibi nedenlerden dolayı bu durum ortaya çıkmış olabilir. Bir ilde çalışan müfettişlerin sayısının az olması çalışma grubu için uygun olmayabilir.

Lisansüstü tezlerin bazılarında araştırma başlığında değişken ya da kategorilerin belirtilmediği görülmektedir. EYTPE Bilim dalında üretilen tezlerin bazılarında bu durumun görüldüğü söylenebilir. Örneğin Erol ve Tüzel'e (2012) göre 1986-2010 yıllarında EYTPE Bilim dalında tamamlanmış doktora tezlerinin %73'ünün başlığında araştırmanın amacı kısaca ifade edilmiştir. Bu durum araştırma başlıklarını daha geniş ifadelerle belirten tezlerin olduğu anlamına gelmektedir. Başlıkta değişkenlerin olması durumu tartışılabilir. Araştırma başlığı bunları içermeli midir? Yoksa daha geniş ifadelerle okuyucuyu kendine çekebilmek adına araştırmanın bir ölçüde reklamı gibi mi olmalıdır? Bu sorulara burada yanıt vermek güç olabilir. Ancak bu araştırma kapsamında incelenen doktora

tezlerinde araştırma başlığında değişken ya da kategori belirtilmesi yerine, daha genel ifadelerin tercih edildiği görülebilir.

Lisansüstü tezlerin amaçları ve alt amaçları ile ilgili kayda değer bir bilgi eksikliğinin olmadığı belirlenmiştir. Çok az sayıda tezde araştırmanın amaçları ve alt amaçları belirtilmemiş ya da aralarında uyumsuzluk bulunmaktadır. Bu bulgunun alan yazında ulaşılan araştırmalarla (Altınkurt vd., 2010; Erol ve Tüzel, 2012; Polat, 2010) benzerlik gösterdiği belirtilebilir. Tezlerde genel olarak araştırma amaçları ve alt amaçları ifade edilmektedir. İfade edilen alt amaçlarda çoğunlukla genel amaçlarla örtüşmektedir. Bu durum hem yüksek lisans hem de doktora tezleri için geçerlidir.

Eğitim denetiminde hem yüksek lisans, hem de doktora tezlerinde daha çok nicel araştırma yönteminin benimsendiği görülmektedir. Bu bulgu birçok araştırma (Aküzüm, 2012; Altınkurt vd., 2010; Aydın ve Uysal, 2014; Ergün vd., 2014; Erol ve Tüzel, 2012; Polat, 2010; Uysal, 2013; Üstüner ve Cömert, 2008) ile tutarlılık göstermektedir. Nitel araştırma yöntemini benimseyen araştırmalar sayıca azdır. Her iki yönteminde kullanıldığı karma yöntem araştırmalarının sayısı ise oldukça düşük bulunmuştur. Alan yazında erişilen araştırmalardan, yalnızca Tatık ve Doğan'ın (2014) araştırmasında yüksek lisans tezlerinde nitel araştırma yöntemlerinin daha çok tercih edildiği belirtilmektedir. Ancak bu araştırmada yalnızca Marmara Üniversitesinde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında tamamlanan yüksek lisans tezleri incelendiği için bu durum ortaya çıkmış olabilir. Tezlerde genel olarak geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı kullanılmıştır. Bu bulguyu destekler nitelikte araştırmalara (Aydın ve Uysal, 2014; Erol ve Tüzel, 2012; Polat, 2010; Tatık ve Doğan, 2014; Uysal, 2013) göre lisansüstü tezlerde anket ya da ölçek en çok kullanılan veri toplama araçlarındandır. Bununla birlikte toplanan verilerin analizinde ise, genel olarak parametrik testler kullanıldığı tespit edilmiştir.

Hem yüksek lisans, hem doktora tezlerinin neredeyse ¼'ünün geçerliğe ilişkin bilgi verme konusunda eksik olduğu sonucuna varılmıştır. Tezlerde araştırmanın geçerliğine ilişkin bilgi verilmesi gerekirken, böyle bir bilgiye rastlanmamıştır. Bu sayı güvenilirliğe ilişkin bilgilerin verildiği lisansüstü tezlerde düşmektedir ancak yine de güvenilirliğe ilişkin bilgilerin verilmediği yüksek lisans ve doktora tezlerinin bulunduğu görülmektedir. Aynı şekilde Erol ve Tüzel de (2012) EYTPE Bilim dalında üretilen doktora tezlerinde geçerlik ve güvenilirliğe ilişkin bilgilerin verilmesi konusunda bazı sorunların olduğunu belirtmektedir. Onlara göre tezlerin yaklaşık %59'unda geçerlik, yaklaşık %66'sında güvenilirlik ile ilişkili bilgiler yer almamaktadır. Polat'a (2010) göre ise EYTPE Bilim dalında yapılmış lisansüstü tezlerin yalnızca %71'inde geçerlik ve güvenilirliğe ilişkin bilgiler sunulmuştur. Bu veriler araştırmada elde edilen bulguları desteklemektedir.

Lisansüstü tezlerin büyük bir çoğunluğunda sonuç bölümü yer almaktadır. Sonuç bölümü ile bağlantılı olarak önerilere de çoğunlukla yer verilmiştir. Ancak yüksek lisans tezlerinin bir kısmında verilen öneriler araştırmanın sonuçları ile uyumsuzdur. Bununla birlikte lisansüstü tezlerin yine büyük bir çoğunluğunda uygulamaya yönelik önerilere yer verilmiştir. Ancak hem yüksek lisans, hem de doktora tezlerinin önemli bir kısmında araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmemiştir. Altınkurt vd. (2010) ile Erol ve Tüzel'in (2012) belirttikleri gibi, EYTPE Bilim dalında ve eğitim denetimi alanında tamamlanan lisansüstü tezlerin hemen hepsinde sonuç bölümü yer almaktadır.

ÖNERİLER

Yukarıda belirtilen sonuçlar doğrultusunda bazı önerilere yer verilebilir. İlk olarak eğitim denetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin sayısı artırılmalıdır. Eğitim denetimi üzerine yapılan araştırmaların sayısının, Eğitim yönetimi üzerine yapılan araştırmalarla kıyaslandığında oldukça düşük bir orana sahip olduğu görülebilir. Yapılacak bu araştırmalara, müfettiş - yönetici ilişkileri, müfettişlerin bilgi teknolojilerinden faydalanma ve kullanma düzeyleri, müfettişlerin hukuk bilgisi düzeyleri, hizmet içi eğitimden faydalanma düzeyleri ve son 10 yıl içerisinde müfettiş yeterliklerinde meydana gelen gelişmeler-değişiklikler gibi konular dâhil edilebilir.

Araştırma bulgularına göre diğer konu başlıklarına göre daha az çalışma yapıldığı görülen “denetim sorunları, yönetici denetimi, denetçi yetiştirme, rehberlik-geliştirme, denetimde araştırma, denetçi yeterlilikleri, denetimde etik, karşılaştırmalı çalışmalar, denetim çalışmalarının analizi” gibi alanlardaki çalışmalara öncelik verilebilir. Eğitim denetiminde lisansüstü tez hazırlayacak araştırmacıların bu alanlara yönelmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Bazı nicel araştırmalarda kullanılan istatistik yöntemlerinin yeterli olarak ifade edilmediği görülmüştür. Bu nedenle bu tür araştırmalarda kullanılan istatistik yöntemlerinin daha açıkça ifade edilmesi uygun olabilir. Aynı zamanda araştırmaların geçerlik ve güvenilirliklerine ilişkin bilgilerin verilmesine de özen gösterilebilir. Bu sayede yapılan araştırmalar okuyucular tarafından daha net anlaşılabilir. Araştırmaların öneriler kısmında ise, araştırmacılara yönelik önerilere ağırlık verilmesi uygun olabilir.

Ayrıca araştırmacılar nicel çalışmalar yerine daha çok nitel çalışmalara yönelebilir. Hatta karma yöntemlerin kullanıldığı araştırmalar denetim alanına daha çok katkı sağlayabilir. Bununla birlikte araştırmalarda veri toplarken çeşitli öğretim kademelerindeki öğrencilerin, velilerin, üniversitelerdeki öğretim elemanlarının görüşleri birlikte alınarak daha bütüncül çalışmalar yaratılabilir. Bu araştırmaya benzer şekilde belirli yıl aralıklarıyla çalışmalar yapılarak, yapılan tezlerin niteliği ve niceliği araştırılabilir ya da yüksek lisans ve doktora düzeyinde tezler ayrı ayrı incelenerek, geniş kapsamlı sonuçlara ulaşılabılır.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, E., Ceylan, M., Kesim, E., Madden, T. ve Altınkurt, Y. (2005). Okul yönetimi ile ilgili lisansüstü tezlerin incelenmesi. II. *Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*, İstanbul: Marmara Üniversitesi, 26-28 Ekim.
- Aküzüm, C. (2012). *Türkiye’de ilköğretim okullarında eğitim denetimi: bir meta-sentez çalışması*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Elazığ: Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Altınkurt, Y., Demir, S., Akbaba Dağ, S. ve Erol, E. (2010). Türkiye’de eğitim denetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. II. *Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi*, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, 23-25 Haziran.
- Aydın M. (2013). *Çağdaş eğitim denetimi*. 7. Baskı, Ankara: Hatipoğlu Yayınları.
- Aydın, A. ve Uysal, Ş. (2014). Türkiye’de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanındaki doktora tezlerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 177-201.
- Başaran, İ. E. (1994). *Eğitim yönetimi*. Ankara. Kadıoğlu Matbaası.
- Bursalıoğlu, Z. (2002). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ergün, M., Receptoğlu, E., Küçük, Z. A. ve Oğuz, K. (2014). Türkiye’deki üniversitelerde eğitim denetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenlere göre incelemesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(1), 25-40.
- Erol, E. ve Tüzel E. (2012). Türkiye’de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi anabilim dalı doktora programlarında tamamlanan tezlerin eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirilmesi. *I. Uluslararası Eğitim Sosyolojisi Sempozyumu*, Ankara: Ankara Üniversitesi, 10-11 Mayıs.
- Gay, L. R. ve Airasian, P. (2000). *Educational research: competencies for analysis and applications*. Merrill Prentice Hall.
- Kanar, H. M. (2004). *Üniversitelerde eğitim denetimi alanında yapılmış lisansüstü tezlerin MEB’de yararlanılma düzeyine ilişkin müfettiş görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Karadağ, E. (2009). Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik açıdan incelemesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(3), 75-87.
- Kırcaali-İftar, G. (2005). Sosyal bilimler araştırmalarını değerlendirme ölçütleri. *Yayımlanmamış Araştırma Raporu*, Eskişehir.
- Polat, G. (2010). *Eğitim yönetimi ve denetimi anabilim dalında yapılmış lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tatık, R. Ş. ve Doğan, S. (2014). Marmara üniversitesi eğitim yönetimi ve denetimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 25(1), 399-410.
- Taymaz, H. (2011). *Eğitim sisteminde teftiş: kavramlar, ilkeler, yöntemler*. 8. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.
- Türkyılmaz, Ş. (1966). *Teftiş Tekniği*. Ankara: Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü, Teksir.
- Uysal, Ş. (2013). *Türkiye’de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanındaki doktora tezlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Üstüner, M. ve Cömert, M. (2008). Eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi anabilim dalı lisansüstü dersleri ve tezlerine ilişkin bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55(14), 497-515.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 8. Tıpkı Basım, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- AÜEBF (2016). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Hakkında Bilgi. Erişim Tarihi: Web: www.education.ankara.edu.tr 23.01.2016.